

Cảm thụ văn học lớp 4

Bài 1:

**“Nòi tre đâu chịu mọc cong
Chưa lên đã nhọn như trông là thường
Lưng trần phơi nắng phơi sương
Có manh áo cộc tre nhường cho con”**

(Tre Việt Nam - Nguyễn Duy)

Đoạn thơ trên tác giả đã sử dụng những biện pháp nghệ thuật gì để miêu tả cây tre? Trong đoạn thơ trên, hình ảnh nào em cho là đẹp nhất? Vì sao?

Bài làm:

Bằng biện pháp nhân hoá, nhà thơ Nguyễn Duy đã bộc lộ được phẩm chất cao đẹp của cây tre Việt Nam. Thông qua đó, tác giả muốn bộc lộ phẩm chất cao quý của con người Việt Nam. Hình ảnh đó gợi cho ta thấy sự kiêu hãnh, hiên ngang, ngay thẳng, kiên cường, bất khuất, trước mọi nguy nan của dân tộc Việt Nam:

**“Nòi tre đâu chịu mọc cong
Chưa lên đã nhọn như trông là thường”**

Cao đẹp và tự hào hơn đó là sự dãi dàu, chịu đựng mọi khó khăn gian khổ trong cuộc sống, biết yêu thương nhường nhịn, che chở đùm bọc cho con của cây tre:

**“Lưng trần phơi nắng phơi sương
Có manh áo cộc tre nhường cho con”**

Qua đó, tác giả muốn bộc lộ phẩm chất cao quý, truyền thống đáng tự hào của con người Việt Nam đó là truyền thống yêu nước thương nòi của dân tộc Việt Nam.

Bài 2:

**“Đây con sông như dòng sữa mẹ
Nước về xanh ruộng lúa , vườn cây
Và ấm áp như lòng người mẹ
Chở tình thương trang trải đêm ngày”**

(Vàm Cỏ Đông – Hoàng Vũ)

Đọc đoạn thơ trên, em cảm nhận được vẻ đẹp đáng quý của dòng sông quê hương như thế nào?

Bài làm:

Bằng biện pháp so sánh, tác giả Hoàng Vũ đã bộc lộ được vẻ đẹp đáng quý của con sông quê hương. Điều đó được thể hiện: Con sông ngày đêm hiền hoà, cần mẫn đưa nước vào đồng ruộng để tưới tẩm cho ruộng lúa, vườn cây thêm tốt tươi như người mẹ hiền mang dòng sữa nóng đến cho con thơ:

**“Đây con sông như dòng sữa mẹ
Nước về xanh ruộng lúa, vườn cây”**

Và con sông cũng như lòng người mẹ, luôn chan chứa tình yêu thương, luôn sẵn sàng chia sẻ, lo lắng cho con, cho tất cả mọi người:

**“Và ấm áp như lòng người mẹ
Chở tình thương trang trải đêm ngày”**

Vẻ đẹp ấm áp đó càng làm cho ta càng thêm yêu quý con sông quê hương.

Bài 3:

**“Cô dạy em tập viết
Gió đưa thoảng hương nhài
Nắng ghé vào cửa lớp
Xem chúng em học bài”**

(Cô giáo lớp em - Nguyễn Xuân Sanh)

Em hãy cho biết : Khổ thơ trên đã sử dụng biện pháp nghệ thuật gì nổi bật?

Biện pháp nghệ thuật đó giúp em thấy được điều gì đẹp đẽ ở các bạn học sinh?

Bài làm:

Bằng biện pháp nhân hoá, tác giả đã bộc lộ được tinh thần học tập chăm chỉ của các bạn học sinh. Sự ham học của các bạn đã làm cho nắng giống như những đứa trẻ tung tăng đùa vui, chạy nhảy ghé qua cửa lớp để xem các bạn học bài:

“Nắng ghé vào cửa lớp
Xem chúng em học bài”

Qua đó, tác giả muốn ca ngợi tinh thần hiếu học của các bạn học sinh.

Bài 4:

**“Việt Nam đất nước ta ơi!
Mênh mông biển lúa đâu trời đẹp hơn
Cánh cò bay lả rập rờn,
Mây mờ che đỉnh Trường Sơn sớm chiều .”**

(Việt Nam thân yêu - Nguyễn Đình Thi)

Đoạn thơ trên , em cảm nhận được những điều gì về đất nước Việt Nam

Bài làm:

Tác giả muốn ca ngợi đất nước và con người Việt Nam thân yêu. Bởi lẽ đất nước có những cảnh vật đẹp độc đáo. Hình ảnh “biển lúa mênh mông” gợi cho ta niềm tự hào về sự giàu đẹp trù phú của đất nước. Hình ảnh “Cánh cò bay lả rập rờn” thật giản dị mà tạo nên bức tranh sinh động về đất nước Việt Nam. Đất nước còn mang niềm tự hào và kiêu hãnh bởi vẻ đẹp hùng vĩ của đỉnh Trường Sơn cao vợi vợi, sớm chiều mây bao phủ. Tất cả vẻ đẹp độc đáo và nên thơ của đất nước Việt Nam đã đi vào cảm xúc của tác giả một cách gần gũi mà sâu lắng.

Bài 5:

**“Ngôi nhà thuở Bác thiếu thời
Nghiêng nghiêng mái lợp bao đời nắng mưa
Chiếc giường tre quá đơn sơ
Võng gai ru mát những trưa nắng hè”**

(Về thăm nhà Bác - Nguyễn Đức Mậu)

Em hãy cho biết: đoạn thơ giúp ta cảm nhận được điều gì đẹp đẽ, thân thương.

Bài làm:

Đoạn thơ trên, tác giả đã cho ta cảm nhận được cuộc sống giản dị, đơn sơ của Bác thuở thiếu thời. Đó là một cuộc sống bình dị như cuộc sống của bao ngôi nhà ở làng quê Bác:

**“Ngôi nhà thuở Bác thiếu thời
Nghiêng nghiêng mái lợp bao đời nắng mưa”**

Một cuộc sống rất gần gũi, giản dị mà cũng rất thân thương đó là:

**“Chiếc giường tre quá đơn sơ
Võng gai ru mát những trưa nắng hè”**

Qua đó, nhà thơ muốn bộc lộ đức tính giản dị của Bác từ thuở thiếu thời. Sống trong ngôi nhà đó, Bác được lớn lên trong tình yêu thương thân thiết của gia đình, của bà con quê Bác.

Bài 6:

Trong bài thơ **Con cò**, nhà thơ Chế Lan Viên có viết:

**Con dù lớn vẫn là con của mẹ
Đi hết đời, lòng mẹ vẫn theo con.**

Hai câu thơ trên đã giúp em cảm nhận được những gì về lòng mẹ.

Bài làm:

Bằng hai câu thơ mộc mạc, chân thành và giản dị, tác giả giúp em cảm nhận được tình mẹ thật bao la và rộng lớn không có gì sánh được. Dù con đã khôn lớn trưởng thành, dù con đã “đi hết đời” nhưng tình thương của mẹ đối với con vẫn còn sống mãi với thời gian. Mẹ “vẫn theo con” để quan tâm lo lắng, che chở cho con, tiếp thêm sức mạnh cho con để con đương đầu với cuộc sống. Có thể nói mẹ là tất cả của con.

Bài 7:

**“Quê hương là cánh diều biếc
Tuổi thơ con thả trên đồng
Quê hương là con đò nhỏ
Êm đềm khua nước vên sông .”**

(Quê hương - Đỗ Trung Quân)

Hãy ghi lại vài dòng cảm nhận của tác giả về quê hương qua đoạn thơ trên .

Bài làm:

Vì yêu quê hương tha thiết- nơi chôn rau cắt rốn của mình nên tác giả đã kết nên những vần thơ giàu nhạc điệu, giàu chất trữ tình:

**“Quê hương là cánh diều biếc
Tuổi thơ con thả trên đồng”**

Quả thật, những hình ảnh rất gần gũi và rất thân thương đã gắn bó và in đậm trong tâm hồn của tác giả tuổi ấu thơ trên quê hương. Đó là hình ảnh “cánh diều biếc” thả trên đồng. Đó là hình ảnh “Con đò nhỏ”khua nước trên sông với âm thanh nhẹ nhàng, êm đềm mà sâu lắng. Có thể nói những sự vật gần gũi và thân quen trên quê hương đã trở thành những kỉ niệm khó quên trong kí ức tuổi thơ của tác giả. Qua đó ta cảm được tình cảm của tác giả đối với quê hương vô cùng sâu nặng.

Bài 8 :

**“Bão bùng thân bọc lấy thân
Tay ôm , tay níu tre gần nhau thêm.
Thương nhau tre chẳng ở riêng
Lũy thành từ đó mà nên hỡi người .”**

(Tre Việt Nam - Nguyễn Duy)

Trong đoạn thơ trên, tác giả đã sử dụng các nói gì để ca ngợi những phẩm chất tốt đẹp của tre: sự đùm bọc, đoàn kết? Cách nói này hay ở chỗ nào?

Bài làm:

Bằng biện pháp nhân hoá, tác giả đã bộc lộ được phẩm chất cao đẹp của cây tre Việt Nam:

**“Bão bùng thân bọc lấy thân
Tay ôm, tay níu tre gần nhau thêm”**

Phẩm chất đó càng được bộc lộ rõ nét đó là sự đoàn kết, đùm bọc, yêu thương, che chở, quấn quýt bên nhau:

**“Thương nhau tre chẳng ở riêng
Lũy thành từ đó mà nên hỡi người .”**

Qua đó, tác giả muốn ca ngợi truyền thống yêu nước, thương nòi của dân tộc Việt Nam.

Bài 9:

**“Lời ru có gió mùa thu
Bàn tay mẹ quạt mẹ đưa gió về
Những ngôi sao thức ngoài kia
Chẳng bằng mẹ đã thức vì chúng con
Đêm nay con ngủ giấc tròn
Mẹ là ngọn gió của con suốt đời .”**

(Mẹ - Trần Quốc Minh)

Theo em, hình ảnh nào góp phần nhiều nhất làm nên cái hay của đoạn thơ

trên? Vì sao?

Bài làm

Bằng biện pháp nhân hoá, tác giả bộc lộ tình cảm của mẹ đối với con thật là sâu nặng. Mẹ luôn mang đến cho con bao điều tốt đẹp mà không phải ai cũng làm được. Mẹ yêu con vô bờ bến, không có tình yêu nào sánh nổi, kể cả sao trời cũng không sánh nổi:

“Lời ru có gió mùa thu
Bàn tay mẹ quạt mẹ đưa gió về
Những ngôi sao thức ngoài kia
Chẳng bằng mẹ đã thức vì chúng con”

Mẹ lúc nào cũng lo lắng và yêu thương con hết mực, luôn đem đến cho con niềm sung sướng trong giấc ngủ ngon và niềm vui vô tận từ đáy lòng mẹ:

“Đêm nay con ngủ giấc tròn
Mẹ là ngọn gió của con suốt đời.”

Có thể nói, mẹ luôn là tất cả của đời con. Có mẹ, đời con sướng vui. Có mẹ đời con ấm lòng và hạnh phúc suốt đời .

Bài 10 : Trong bài: “**Trong lời mẹ hát**” của nhà thơ Trương Nam Hương có đoạn viết:

**Thời gian chạy qua tóc mẹ
Một màu trắng đến nôn nao
Lưng mẹ cứ còng dần xuống
Cho con ngày một thêm cao .**

Bài thơ có những hình ảnh nào đáng nhớ? Gọi cho em những suy nghĩ gì?

Bài làm:

Đoạn thơ cho ta cảm nhận được tình thương của mẹ không gì sánh nổi. Thời gian trôi đi, tóc mẹ mỗi ngày thêm bạc, bởi tháng năm mẹ vất vả, tần tảo,

chất chiu để nuôi con.

“Thời gian chạy qua tóc mẹ
Một màu trắng đến nôn nao”

Lung mẹ mỗi ngày một còng đi để cho con được khôn lớn, chấp cánh bay
cao bay xa :

“Lung mẹ cứ còng dần xuống
Cho con ngày một thêm cao”

Có thể nói, mẹ đã hi sinh trọn đời mình để cho con lớn khôn và vững bước
vào đời .

Bài 11 : Cuối bài thơ **Tiếng vọng** của nhà thơ Nguyễn Quang Thiều có đoạn

**Đêm đêm tôi vừa chợp mắt
Cánh cửa lại rung lên tiếng đập cánh
Những quả trứng lại lăn vào giấc ngủ
Tiếng lăn như đá vỡ trên ngàn**

Theo em, vì sao tác giả lại băn khoăn , day dứt về cái chết của chim sẻ.

Bài làm:

Những hình ảnh để lại ấn tượng sâu sắc trong tâm trí em đó là: Tiếng đập
cánh của con chim sẻ nhỏ như muốn kêu cứu sự giúp đỡ trong đêm bão tố
mưa giông về gần sáng:

“Đêm đêm tôi vừa chợp mắt
Cánh cửa lại rung lên tiếng đập cánh”

Hình ảnh những quả trứng trong tổ không có chim mẹ ấp ủ sẽ mãi mãi không
bao giờ nở thành chim con được:

“Những quả trứng lại lăn vào giấc ngủ
Tiếng lăn như đá vỡ trên ngàn”

Tất cả những hình ảnh đó đã làm nên “Tiếng vọng” khủng khiếp trong giấc

ngủ và trở thành nổi bần khoản, day dứt, ân hận khôn nguôi trong tâm hồn tác giả vì cái chết của chim sẻ.

Bài 12 :

Về thăm nhà Bác, làng Sen
Có hàng râm bụt thắp lên lửa hồng
Có con bướm trắng lượn vòng
Có chùm ổi chín vàng ong sắc trời.

(Nguyễn Đức Mậu)

Trong đoạn thơ trên, em hiểu nghĩa cụm từ “**Thắp lên lửa hồng**” như thế nào? Hình ảnh nhà Bác Hồ được tả có gì đặc biệt?

Bài làm:

Nhà thơ đã đem đến những hình ảnh đẹp trong khu vườn nhà Bác thật là sinh động. Đó là “Hàng râm bụt thắp lên lửa hồng”. Ở đây, tác giả muốn chỉ sắc đỏ của hoa râm bụt nở rộ như được thắp lửa lên. Đó là “Con bướm trắng lượn vòng, chùm ổi chín vàng ong. Với cách dùng từ hay và sáng tạo, tác giả làm cho khu vườn của Bác thật là nên thơ, khiến cho người đọc thấy thú vị và muốn được tận hưởng trước cảnh đẹp của khu vườn nhà Bác ở làng Sen.

Bài 13 : Trong bài “**Rừng mơ**” của nhà thơ Trần Lê có đoạn:

“**Có người bạn xa nước
Yêu sông núi chúng ta
Mùa xuân cũng thấy hội
Gửi mơ về quê nhà**”

Theo em , từ ngữ nào trong đoạn thơ trên em cho là hay nhất? Vì sao?

Bài làm:

Đoạn thơ trên, tác giả giúp em cảm nhận được rừng mơ đẹp hoà quện giữa

khung cảnh của thiên nhiên kết thành một bức tranh tuyệt tác. Vẻ đẹp và hương thơm của mơ Hương Sơn đã khiến cho du khách thập phương về trải hội vào mùa xuân cũng say đắm lòng bởi sắc hoa quyến rũ. Vì thế, họ muốn gửi một chút quà mơ Hương Sơn thơm mát về làm quà cho người thân sau những chuyến du xuân dài ngày. Có thể nói, từ hay nhất trong đoạn thơ đó là “Gửi mơ về quê nhà”. Nhà thơ muốn thể hiện sự ngưỡng mộ của du khách trước vẻ đẹp quyến rũ của mơ Hương Sơn.

Bài 14: Trong bài “**Mẹ vắng nhà ngày bão**” có đoạn:

**“ Thế rồi cơn bão qua
Bầu trời xanh trở lại
Mẹ về như nắng mới
Sáng ấm cả gian nhà”**

Em hãy nêu cảm xúc về người mẹ qua đoạn thơ trên ?

Bài làm:

Bằng biện pháp so sánh, tác giả cho ta cảm nhận được vai trò của người mẹ trong gia đình vô cùng quan trọng. Mẹ về quê mấy ngày cũng là lúc bão đến. Vắng mẹ, cả ba bố con thật là lúng túng vì cuộc sống bị đảo lộn. Nay mẹ về cũng là lúc bão đã tan, căn nhà trở nên ấm cúng bởi có bàn tay chăm sóc, yêu thương, lo lắng của mẹ đối với gia đình:

**“Thế rồi cơn bão qua
Bầu trời xanh trở lại
Mẹ về như nắng mới
Sống ấm cả gian nhà”**

Qua đây, tác giả muốn đề cao vai trò của người mẹ thật lớn lao và cao cả tuyệt vời trong mỗi gia đình.

Bài 15: (Đề 1- BDTV5) Trong bài Mùa thu mới, nhà thơ Tố Hữu viết:

Yêu biết mấy, những dòng sông bát ngát

Giữa đôi bờ dào dạt lúa ngô non

Yêu biết mấy, những con đường ca hát

Qua công trường mới dựng mái nhà son!

Theo em, khổ thơ trên đã bộc lộ cảm xúc của tác giả trước những vẻ đẹp gì trên đất nước chúng ta?

Bài làm:

Khổ thơ bộc lộ cảm xúc của tác giả trước những vẻ đẹp của đất nước. Đó là vẻ đẹp hứa hẹn một cuộc sống ấm no, đủ đầy của người dân trên đất nước ta:

“Yêu biết mấy, những dòng sông bát ngát

Giữa đôi bờ dào dạt lúa ngô non”

Đó là sự vui tươi phấn khởi, hạnh phúc của nhân dân trước những con đường chạy qua công trường đang xây dựng những mái nhà ngói mới:

“Yêu biết mấy, những con đường ca hát

Qua công trường mới dựng mái nhà son!”

Có thể nói đó là cuộc sống vui tươi, hạnh phúc của người dân trước sự đổi thay của đất nước.

Bài 16: (ĐỀ 3- BDTV5) .Trong cuốn Hồi kí Bác Hồ, hai nhà văn Hoài Thanh và Thanh Tịnh đã tả phong cảnh Quê hương Bác như sau:

Trước mắt chúng tôi, giữa hai dãy núi là nhà Bác với cánh đồng quê Bác. Nhìn xuống cánh đồng có đủ các màu xanh, xanh pha vàng của ruộng mía, xanh rất mượt của lúa chiêm đương thời con gái, xanh đậm của những rặng tre; đây đó một vài cây phi lao xanh biếc và nhiều màu xanh khác nữa.

Đọc đoạn văn trên, em có nhận xét gì về cách dùng những từ ngữ chỉ màu xanh ? Cách dùng từ ngữ như vậy đã góp phần gợi tả điều gì về cảnh vật trên quê Bác?

Bài làm:

Tác giả dùng từ chỉ màu xanh thật là đa dạng, phong phú hợp với từng cảnh vật, với từng giai đoạn phát triển của cảnh. Cách dùng từ của tác giả đã gợi nên một bức tranh sinh động, tràn trề sức sống của cảnh vật ở quê Bác.

Bài 17: (Đề 4- BDTV5). Đọc bài thơ sau:

Quê em

**Bên này là núi uy nghiêm
Bên kia là cánh đồng liền chân mây
Xóm làng xanh mát bóng cây
Sông xa trắng cánh buồm bay lưng trời...**

(Trần Đăng Khoa)

Em hình dung được cảnh quê hương của nhà thơ Trần Đăng Khoa như thế nào?

Bài làm:

Bài thơ cho ta thấy quê hương của tác giả đẹp tuyệt vời. Một bên là ngọn núi uy nghiêm có từ bao đời. Một bên là cánh đồng rộng mênh mông , bát ngát:

Bên này là núi uy nghiêm

Bên kia là cánh đồng liền chân mây

Giữa làng quê là bóng cây rợp mát. Xa xa , dòng sông hiện lên những cánh buồm như đàn chim sải cánh bay trên trời cao:

Xóm làng xanh mát bóng cây

Sông xa trắng cánh buồm bay lưng trời...

Vẻ đẹp của quê hương , làm cho tác giả càng thêm tự hào về đất nước Việt nam

Bài 18: (Đề 5-BDTV5). Trong bài Tiếng đàn Ba-la-lai-ca trên sông Đà, nhà

thơ Quang Huy đã miêu tả một đêm trăng vừa tĩnh mịch vừa sinh động trên công trường sông Đà như sau:

Lúc ấy

**Cả công trường say ngủ cạnh dòng sông
Những tháp khoan nhô lên trời ngẫm nghĩ
Những xe ủi, xe ben sóng vai nhau nằm nghỉ
Chỉ còn tiếng đàn ngân nga
Với một dòng trăng lấp loáng sông Đà.**

Khổ thơ trên có những hình ảnh nào đẹp nhất? Hình ảnh đó cho ta thấy ý nghĩa gì sâu sắc?

Bài làm:

Bằng biện pháp nhân hoá, nhà thơ Quang Huy đã miêu tả một đêm trăng vừa tĩnh mịch vừa sinh động trên công trường Sông Đà. Hình ảnh đẹp nhất được gọi lên đó là:

“Chỉ còn tiếng đàn ngân nga
Với một dòng trăng lấp loáng sông Đà.”

Đó là hình ảnh mang đậm ý nghĩa sâu sắc giữa con người và thiên nhiên hoà quện, gắn bó với nhau thật là đẹp đẽ. Tiếng đàn ngân nga lan toả trong đêm trăng như lay động cả mặt nước sông Đà, làm cho dòng sông như dòng trăng lấp loáng nên thơ.

Bài 19: (Đề 6-BDTV5). Trong bài Bài ca về trái đất, nhà thơ Định Hải có viết:

**Trái đất này là của chúng mình
Quả bóng xanh bay giữa trời xanh
Bồ câu ơi, tiếng chim gù thương mến
Hải âu ơi, cánh chim vờn sóng biển**

Cùng bay nào, cho trái đất quay!

Cùng bay nào, cho trái đất quay!

Đoạn thơ trên giúp em cảm nhận được những điều gì về trái đất thân yêu?

Bài làm:

Nhà thơ giúp em cảm nhận được trái đất là một tài sản vô cùng quý giá của mọi người. Trái đất được tác giả so sánh với quả bóng xanh bay giữa trời xanh. Trái đất luôn ấm áp tiếng chim gù và hình ảnh cánh chim hải âu bay trên sóng biển. Điều đó cho ta thấy trái đất của chúng ta được bình yên trong sáng. Đó là biểu tượng của cuộc sống thanh bình của mọi người trên đất nước chúng ta.

Bài 20: (Đề 7- BDTV5). Trong bài Hạt gạo làng ta, nhà thơ Trần Đăng Khoa có viết:

Hạt gạo làng ta

Có bão tháng bảy

Có mưa tháng ba

Giọt mồ hôi sa

Những trưa tháng sáu

Nước như ai nấu

Chết cả cá cờ

Cua ngoi lên bờ

Mẹ em xuống cấy...

Em hiểu đoạn thơ trên như thế nào? Hình ảnh đối lập trong đoạn thơ gợi cho em những suy nghĩ gì?

Bài làm:

Tác giả lớn lên từ đồng quê Việt Nam nên ông đã hiểu được nỗi vất vả của người nông dân khi làm ra hạt gạo nuôi sống con người. Bởi lẽ, hạt gạo làm

ra với bao mồ hôi, công sức, với bao khó khăn do thiên nhiên gây ra. Đó là “cái bão tháng bảy, cái mưa tháng ba, cái nắng tháng sáu” khắc nghiệt như vậy. Đến nỗi “cua ngoi lên bờ” để tránh nắng nóng, cá cò cũng phải chết vì không chịu được cái nắng gay gắt, ấy vậy mà “mẹ em xuống cấy”. Qua đây, em thấy được nỗi vất vả, khó nhọc của người nông dân khi làm ra hạt gạo. Vì vậy, em càng quý trọng công sức lao động của người nông dân.